

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Regio
PROGRAMUL REGIONAL 2021-2027
NORD-EST

ADR[®]
Agenția pentru Dezvoltare Regională
N O R D - E S T

Programul Regional Nord-Est 2021-2027

Metodologie privind imunizarea la schimbările climatice și respectarea principiului DNSH (DO NO SIGNIFICANT HARM) faza SF / DALI

Agenția pentru Dezvoltare Regională Nord-Est

www.regionordest.ro
www.facebook.com/Regio.NordEst.ro

Aproape de tine

CUPRINS

1. CONTEXT	3
2. CADRUL LEGISLATIV	3
DOCUMENTE CONEXE	4
DOCUMENTE DE REFERINȚĂ	4
3. PREZENTAREA CONCEPTELOR.....	5
3.1. Imunizarea infrastructurii la schimbările climatice.....	5
3.2. Principiul "DE A NU PREJUDICIA SEMNIFICATIV" (DNSH).....	7
4. ASIGURAREA IMUNIZĂRII INFRASTRUCTURII LA SCHIMBĂRILE CLIMATICE ȘI IMPLEMENTAREA PRINCIPULUI DNSH, ÎN CADRUL PROIECTELOR FINANȚATE PRIN PROGRAMUL REGIONAL NORD-EST 2021-2027	8
4.1 Imunizarea infrastructurii la schimbările climatice	8
4.2 Principiul DNSH.....	13
5. APLICAREA PRINCIPULUI DNSH, INCLUSIV ASIGURAREA IMUNIZĂRII INFRASTRUCTURII LA SCHIMBĂRILE CLIMATICE ÎN ETAPELE DE EVALUARE ȘI SELECȚIE, RESPECTIV CONTRACTARE A PROIECTELOR.....	14
6. CERINȚELE PENTRU VERIFICAREA IMUNIZĂRII INFRASTRUCTURII LA SCHIMBĂRILE CLIMATICE ȘI RESPECTĂRII PRINCIPULUI DNSH	Error! Bookmark not defined.

1. CONTEXT

Prezenta Metodologie are drept scop descrierea modului în care AM PR Nord-Est 2021-2027 va asigura respectarea principiului "a nu prejudicia în mod semnificativ" ("Do No Significant Harm" - DNSH), și imunizarea infrastructurii la schimbările climatice, în selecția operațiunilor propuse pentru finanțare prin Programul Regional Nord-Est 2021-2027.

Necesitatea elaborării acestei metodologii derivă dintr-un amplu cadru legislativ, care impune **obligatii atât pentru autoritățile de management** atunci când selectează operațiunile pentru finanțare, **cât și pentru cei ce implementează proiecte sprijinite din fonduri nerambursabile**, în contextul obiectivului general de neutralitate climatică asumat de Comisia Europeană pentru anul 2050¹.

Prevederile acestei metodologii se aplică tuturor intervențiilor finanțate prin PR Nord-Est și vor fi integrate în criteriile de eligibilitate sau selecție a proiectelor.

2. CADRUL LEGISLATIV

La elaborarea acestei metodologii s-au avut în vedere:

- prevederile Regulamentului (UE) 2021/1060, **Recitalul 10** unde se menționează faptul că *«fondurile ar trebui să sprijine activități care respectă standardele și prioritățile Uniunii în materie de climă și mediu și care nu prejudiciază în mod semnificativ obiectivele de mediu»*, și prevederile **articolului 9**. „Principii orizontale”, aliniatul 4 unde se menționează faptul că *«obiectivele fondurilor sunt urmărite în conformitate cu obiectivul de promovare a dezvoltării durabile, astfel cum este prevăzut la articolul 11 din TFUE, ținând seama de obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU, de Acordul de la Paris și de principiul de „a nu prejudicia în mod semnificativ»*, Articolul 73, alineatul (2) – *„La selectarea operațiunilor, autoritatea de management (...) (j) - asigură imunizarea la schimbările climatice a investițiilor în infrastructură care au o durată de viață preconizată de cel puțin cinci ani”*,

și

- prevederile Regulamentului (UE) 2021/1058 al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul European de Dezvoltare Regională și Fondul de Coeziune, respectiv Recitalul 6 – *„Ambele fonduri ar trebui să sprijine activități care respectă standardele și prioritățile Uniunii în materie de climă și mediu, care nu prejudiciază în mod semnificativ obiectivele de mediu în sensul articolului 17 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului”*.

¹ <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/green-deal/>

DOCUMENTE CONEXE

Regulamentul privind taxonomia impune Comisiei să stabilească o **listă a activităților durabile din punct de vedere a mediului** prin definirea criteriilor tehnice de examinare pentru fiecare obiectiv de mediu. Aceste **criterii** sunt stabilite prin intermediul actelor delegate.

- **Actul delegat privind clima** [Regulamentul delegat (UE) [2021/2139](#)] cuprinde criteriile tehnice de examinare pentru activitățile economice care contribuie substanțial la realizarea obiectivelor de atenuare a schimbărilor climatice și de adaptare la schimbările climatice. Se aplică de la 1 ianuarie 2022.
- **Actul delegat privind furnizarea de informații** [Regulamentul delegat (UE) [2021/2178](#)] completează articolul 8 din Regulamentul privind taxonomia. Acesta precizează conținutul, metodologia și prezentarea informațiilor care trebuie furnizate de către întreprinderile financiare și nefinanciare cu privire la proporția activităților durabile din punctul de vedere al mediului în activitățile lor de afaceri, de investiții sau de creditare. Se aplică de la 1 ianuarie 2022.
- **Actul delegat complementar privind clima** [Regulamentul delegat (UE) [2022/1214](#)] modifică Regulamentele delegate (UE) 2021/2139 și (UE) 2021/2178, incluzând, în condiții stricte, activități specifice privind energia nucleară și pe bază de gaz pe lista activităților economice vizate de taxonomia UE. Criteriile pentru activitățile specifice din domeniul energiei nucleare și al energiei bazate pe gaz sunt armonizate cu obiectivele UE privind clima și mediul înconjurător și vor contribui la accelerarea trecerii de la combustibilii fosili solizi sau lichizi, inclusiv cărbunele, la un viitor neutru din punct de vedere climatic. Se va aplica din ianuarie 2023. Pentru informații suplimentare, se va consulta:
 - ✓ [Taxonomia UE pentru activități durabile](#) (Comisia Europeană);
 - ✓ [Finanțarea tranziției climatice](#) (Consiliul Uniunii Europene).

DOCUMENTE DE REFERINȚĂ

În cadrul acestei metodologii au fost utilizate următoarele documente de referință:

- Programul Regional Nord-Est 2021-2027 (PR Nord-Est) aprobat de Comisia Europeană
- Evaluarea Strategică de Mediu pentru PR Nord-Est 2021-2027
- Evaluarea DNSH (*Do No Significant Harm*) a PR Nord-Est 2021-2027

3. PREZENTAREA CONCEPTELOR

3.1. Imunizarea infrastructurii la schimbările climatice

Procesul asigurării imunizării infrastructurii la schimbările climatice se bazează pe **Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027**².

Infrastructura este un concept larg, care include:

- clădiri, de la locuințe private până la școli sau instalații industriale, care reprezintă cel mai frecvent tip de infrastructură și baza pentru așezările umane;
- infrastructuri bazate pe natură, cum ar fi acoperișuri verzi, pereți, spații și sisteme de drenaj.
- infrastructura de rețea esențială pentru funcționarea economiei și a societății actuale, în special infrastructura energetică (de exemplu, rețele, centrale electrice, conducte), transporturile (active fixe precum drumuri, căi ferate, porturi, aeroporturi sau infrastructura de transport pe căile navigabile interioare), tehnologiile informației și comunicațiilor (de exemplu, rețele de telefonie mobilă, cabluri de date, centre de date) și apa (de exemplu, conducte de alimentare cu apă, rezervoare, instalații de tratare a apelor reziduale);
- sisteme de gestionare a deșeurilor generate de întreprinderi și gospodării (puncte de colectare, instalații de sortare și reciclare, incineratoare și depozite de deșeuri);
- alte active fizice dintr-o gamă mai largă de domenii de politică, inclusiv comunicațiile, serviciile de urgență, energia, finanțele, alimentele, administrația publică, sănătatea, educația și formarea, cercetarea, protecția civilă, transporturile și deșeurile sau apa;
- alte tipuri de infrastructură eligibile pot fi, de asemenea, prevăzute în legislația specifică fondurilor.

Este esențial să se identifice în mod clar – și, prin urmare, să se investească în – infrastructura care este pregătită pentru un viitor neutru din punct de vedere climatic și rezilient la schimbările climatice.

Imunizarea infrastructurii la schimbările climatice reprezintă un proces care integrează măsurile de atenuare a schimbărilor climatice (*Neutralitate climatică*) și de adaptare (*Reziliența la schimbările climatice*) la acestea în dezvoltarea proiectelor de infrastructură și presupune parcurgerea următoarelor etape pentru fiecare dintre cei doi piloni.

I. **Atenuarea schimbărilor climatice** (Neutralitate climatică)

(a) **Etapa 1. Examinare** - Scopul acestei etape este evaluarea impactului proiectului asupra emisiilor de gaze cu efect de sera (GES) prezentat în **secțiunea 3.2.1 Examinare – Etapa 1 (atenuare)**, din *Orientările tehnice referitoare la imunizarea*

² https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2021.373.01.0001.01.RON&toc=OJ%3AC%3A2021%3A373%3AFULL

infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027. Dacă proiectul nu necesită o evaluare a amprenteii de carbon, se va prezenta o justificare în acest sens.

(b) Etapa 2. Analiza detaliată

Dacă proiectul necesită o evaluare a amprenteii de carbon, se va realiza o analiză detaliată conform **secțiunii 3.2.2. Analiză detaliată – Etapa 2 (atenuare)**, din *Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027*. Prin această analiză se va urmări reducerea emisiilor GES cât de mult posibil încă din etapa de concepere/proiectare a investiției. Evaluarea emisiilor de dioxid de carbon ar trebui să fie inclusă pe parcursul întregului ciclu de dezvoltare a proiectului și să fie utilizată ca instrument de clasificare și selectare a opțiunilor în vederea promovării variantelor și opțiunilor cu emisii scăzute de dioxid de carbon, precum și a **principiului „eficiența energetică înainte de toate”**.

Solicitantul trebuie să demonstreze, inclusiv prin măsurile de atenuare propuse, că emisiile de gaze cu efect de seră generate de proiect vor fi limitate într-un mod care să fie în concordanță cu Planul Național Integrat în domeniul energiei și schimbărilor climatice 2021-2030 (aprobat prin HG nr. 1.076 din 4 octombrie 2021), și cu obiectivele UE de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2030 și 2050.

II. Adaptarea la schimbările climatice (Reziliența la schimbările climatice)

Infrastructura este, de obicei, de lungă durată și poate fi expusă timp de mulți ani la o climă schimbătoare, cu fenomene meteorologice extreme și cu efecte climatice din ce în ce mai nefavorabile și frecvente.

Evaluarea vulnerabilității și a riscurilor climatice contribuie la identificarea riscurilor climatice semnificative. **Evaluarea reprezintă baza pentru identificarea, examinarea și punerea în aplicare a unor măsuri de adaptare specifice.** Acest lucru va contribui la reducerea riscului rezidual până la un nivel acceptabil.

Măsurile de adaptare la schimbările climatice pentru proiectele de infrastructură se concentrează pe asigurarea unui nivel adecvat de reziliență la impactul schimbărilor climatice, care include fenomenele extreme precum inundații mai intense, ruperi de nori, secetă, valuri de căldură, incendii forestiere, furtuni și alunecări de teren și uragane, precum și fenomene cu o evoluție lentă, cum ar fi creșterea preconizată a nivelului mării și modificări ale precipitațiilor medii, umidității solului și umidității aerului.

(a) Etapa 1. Examinare

În vederea analizării vulnerabilității unui proiect la schimbările climatice se va realiza o analiză detaliată conform **secțiunii 3.3.1. Examinare – Etapa 1 (adaptare)**, din *Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027*.

Această analiză reprezintă un pas important în identificarea măsurilor de adaptare adecvate care trebuie luate. Analiza este împărțită în trei etape, care cuprind:

1. *Analiza de sensibilitate*
2. *Evaluarea expunerii la riscuri*
3. *Analiza vulnerabilității*

Dacă, pe baza analizei de sensibilitate, a expunerii la riscuri și a vulnerabilității rezultă că nu există riscuri climatice potențial semnificative, se va prezenta o justificare în acest sens.

Dacă rezultă că există riscuri climatice potențial semnificative, se va trece la analiza detaliată din Etapa 2.

(b) Etapa 2. Analiza detaliată de risc

Scopul acestei analize este de a cuantifica importanța riscurilor pentru proiect în condițiile climatice actuale și viitoare.

Pentru identificarea, evaluarea, selectarea și punerea în aplicare a măsurilor de adaptare, această analiză va implica:

1. *Analiza probabilității*
2. *Analiza impactului*
3. *Evaluarea riscurilor*

În cazul în care, evaluarea riscurilor concluzionează că există riscuri climatice semnificative pentru proiect, acestea vor trebui gestionate și reduse la un nivel acceptabil.

Pentru fiecare risc semnificativ identificat, ar trebui evaluate măsuri de adaptare specifice. Măsurile preferate ar trebui apoi integrate în conceperea proiectului și/sau în funcționarea acestuia pentru a îmbunătăți reziliența la schimbările climatice.

3.2. Principiul "DE A NU PREJUDICIA SEMNIFICATIV" (DNSH)

Principiul DNSH trebuie interpretat în sensul articolului 17 din Regulamentul (UE) 2020/852 privind instituirea unui cadru de facilitare a investițiilor durabile (Regulamentul privind Taxonomia), care definește noțiunea de „prejudiciere în mod semnificativ” pentru șase obiective de mediu, respectiv:

- i. Se consideră că o activitate prejudiciază în mod semnificativ **atenuarea schimbărilor climatice** în cazul în care activitatea respectivă generează emisii semnificative de gaze cu efect de seră (GES).
- ii. Se consideră că o activitate prejudiciază în mod semnificativ **adaptarea la schimbările climatice** în cazul în care activitatea respectivă duce la creșterea efectului negativ al climatului actual și al climatului preconizat în viitor asupra activității în sine sau asupra persoanelor, asupra naturii sau asupra activelor.

iii. Se consideră că o activitate prejudiciază în mod semnificativ **utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine** în cazul în care activitatea respectivă este nocivă pentru starea bună sau pentru potențialul ecologic bun al corpurilor de apă, inclusiv al apelor de suprafață și subterane, sau starea ecologică bună a apelor marine.

iv. Se consideră că o activitate prejudiciază în mod semnificativ **economia circulară**, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora, în cazul în care activitatea respectivă duce la ineficiențe semnificative în utilizarea materialelor sau în utilizarea directă sau indirectă a resurselor naturale, la o creștere semnificativă a generării, a incinerării sau a eliminării deșeurilor, sau în cazul în care eliminarea pe termen lung a deșeurilor poate cauza prejudicii semnificative și pe termen lung mediului.

v. Se consideră că o activitate prejudiciază în mod semnificativ **prevenirea și controlul poluării** în cazul în care activitatea respectivă duce la o creștere semnificativă a emisiilor de poluanți în aer, apă sau sol.

vi. Se consideră că o activitate economică prejudiciază în mod semnificativ **protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor** în cazul în care activitatea respectivă este nocivă în mod semnificativ pentru condiția bună și reziliența ecosistemelor sau nocivă pentru stadiul de conservare a habitatelor și a speciilor, inclusiv a celor de interes comunitar incluse în Siturile Natura 2000.

4. ASIGURAREA IMUNIZĂRII INFRASTRUCTURII LA SCHIMBĂRILE CLIMATICE ȘI IMPLEMENTAREA PRINCIPIULUI DNSH, ÎN CADRUL PROIECTELOR FINANȚATE PRIN PROGRAMUL REGIONAL NORD-EST 2021-2027

4.1 Imunizarea infrastructurii la schimbările climatice

Imunizarea infrastructurii la schimbările climatice este un proces continuu care trebuie integrat în toate etapele relevante și în procesele și analizele aferente. Inițiatorul proiectului (solicitantul) trebuie să realizeze procesul de imunizare a infrastructurii la schimbările climatice în timpul etapelor de proiectare (studiu de fezabilitate/DALI, proiect tehnic) pentru identificarea și integrarea în proiect a măsurilor de atenuare și adaptare.

În etapele de proiectare (SF / DALI, PT) se vor urmări, de exemplu:

1. **compatibilitatea proiectului** cu obiectivele climatice pentru 2030 și 2050;

2030

- Pentru a atinge neutralitatea climatică în 2050, obiectivul obligatoriu al Uniunii în materie de climă pentru 2030 este o reducere internă a emisiilor nete de GES cu cel puțin 55% până în 2030, comparativ cu nivelurile din 1990.

- Obiectivul național pentru anul 2030 este 78% reducere a emisiilor nete față de nivelul din 1990, conform STRATEGIEI PE TERMEN LUNG A ROMÂNIEI PENTRU REDUCEREA EMISIILOR DE GAZE CU EFECT DE SERĂ – ROMÂNIA NEUTRĂ ÎN 2050, aprobate prin HG 1.215 din 29 noiembrie 2023.

2050

- Obiectivul la nivel UE este nivelul 0 emisii nete până cel târziu în 2050.
- Obiectivul național este reducerea emisiilor nete cu 99% în 2050, comparativ cu nivelul din 1990, conform strategiei menționate mai sus.

2. **urmărirea opțiunilor și soluțiilor cu emisii scăzute de dioxid de carbon**, printre altele, prin integrarea costului emisiilor de GES în analiza cost- beneficiu și în compararea alternativelor, precum și prin principiul „eficiența energetică înainte de toate”;

3. **vulnerabilitatea climatică și examinarea/evaluarea riscurilor**, inclusiv identificarea, evaluarea și punerea în aplicare a măsurilor de adaptare.

„principiul ”eficiența energetică înainte de toate,, (conform definiției de la articolul 2 al REGULAMENTULUI (UE) 2018/1999 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 11 decembrie 2018) înseamnă că în planificarea energetică și în deciziile de politici și de investiții se ține seama în mod strict de măsurile alternative rentabile privind eficiența energetică, care să eficientizeze cererea și oferta de energie, în special prin economiile de energie la nivelul utilizării finale rentabile din punct de vedere al costurilor, prin inițiative de participare activă a cererii și prin eficientizarea conversiei, transportului și a distribuției de energie, fiind îndeplinite totodată obiectivele deciziilor respective;

Pentru a reduce sarcina administrativă, **evaluarea procesului de imunizare a infrastructurii la schimbările climatice se va realiza** (cu **excepțiile** enumerate mai jos) în timpul derulării procedurii de evaluare a impactului asupra mediului **efectuata de agențiile competente pentru protecția mediului**. Inițiatorul proiectului ar trebui să prevadă realizarea imunizării infrastructurii obiect al proiectului încă din faza de achiziție publică a documentației tehnico-economice. Astfel, **în caietul de sarcini aferent documentației tehnico-economice** (studiu de fezabilitate/DALI și/sau proiect tehnic) **ar trebui introdusă necesitatea ca prestatorul să aibă în vedere realizarea analizei procesului de imunizare a infrastructurii la schimbările climatice** conform *Orientărilor tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027*, și să integreze măsurile rezultate din acest proces în cadrul documentației tehnico-economice. În funcție de faza în care se află proiectul, solicitantul va avea în vedere prevederile Circularei emise de Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor nr. DGEICPSC/108047/08.08.2023.

Există și **excepții**, în care evaluarea procesului de imunizare a infrastructurii la schimbările climatice **nu se realizează de autoritățile de mediu**, aceste excepții fiind detaliate mai jos.

Realizarea și verificarea procesului de imunizare a infrastructurii la schimbările climatice **pentru cererile de finanțare ce se depun cu documentație tehnică faza SF /DALI. Corelarea cu procedura derulată de autoritățile de mediu:**

În această situație, solicitantul va anexa obligatoriu la cererea de finanțare (la depunere) unul din următoarele documente, emis pentru proiect de către autoritatea de mediu:

- a. Decizia etapei de încadrare
- b. Clasarea notificării

În cazul a. de mai sus, când solicitantul a obținut de la autoritatea de mediu documentul Decizia etapei de încadrare, este important tipul documentului, dacă este document final sau intermediar.

a.1 Decizia etapei de încadrare este document intermediar (proiectul se supune evaluării). În acest caz, procesul de evaluare a imunității la schimbările climatice se va desfășura de autoritatea de mediu, concomitent cu evaluarea impactului asupra mediului. **Solicitantul se va angaja că va finaliza evaluarea procesului (prin declarația unică)** și va obține documentul final de la autoritatea de mediu (acordul de mediu). Conform Circularei menționate mai sus, acordul de mediu trebuie să includă (pe lângă alte informații) măsuri de atenuare a schimbărilor climatice și / sau de adaptare la acestea.

În acest caz, la depunerea cererii de finanțare, în secțiunea "Principii orizontale", subsecțiunea "Imunizarea la schimbările climatice" din cererea de finanțare, solicitantul va descrie măsurile de atenuare a schimbărilor climatice și / sau de adaptare la acestea, așa cum au fost identificate la faza în care se găsește proiectul (SF / DALI). Măsurile finale privind atenuarea schimbărilor climatice și / sau de adaptare la acestea vor fi cele ce vor fi menționate în Acordul de mediu și vor fi implementate în proiectul tehnic. De asemenea, **va menționa și tipul, numărul și data actului de reglementare emis de autoritatea de mediu.**

În etapa de contractare, AM va verifica:

- existența mențiunilor din subsecțiunea "Imunizarea la schimbările climatice"
- existența documentului Decizia etapei de încadrare și faptul că acesta prevede continuarea procesului de evaluare a impactului asupra mediului

În etapa de implementare, solicitantul va obține Acordul de mediu, Autorizația de construire și va realiza proiectul tehnic, **având grijă ca măsurile de atenuare / adaptare din Acord să fie incluse în proiectul tehnic.** Solicitantul va depune Autorizația de construire și proiectul tehnic (prin intermediul sistemului MySMIS 2021) iar în adresa de înaintare va menționa și un link pentru o adresa unde va putea fi găsit Acordul de mediu, dacă acesta nu este disponibil pe pagina de internet a Agenției pentru Protecția Mediului. De asemenea, solicitantul va menționa în adresă și secțiunea / secțiunile din proiectul tehnic, în care se regăsesc măsurile de atenuare / adaptare care sunt prezentate în Acordul de mediu.

În etapa de implementare, AM va verifica:

- existența în proiectul tehnic a măsurilor de atenuare / adaptare menționate în cadrul Acordului de mediu.

a.2 Decizia etapei de încadrare este document final. În acest caz este importantă data la care a avut loc ședința Comitetului de Analiză Tehnică (CAT). Data ședinței trebuie să rezulte din acest document sau dintr-un alt document emis sau înregistrat de autoritatea de mediu (ce va fi prezentat de solicitant în etapa de contractare).

a.2.1 Decizia etapei de încadrare este **document final** și a fost obținută în urma ședinței CAT care a avut loc **după data de 08.08.2023**. În acest caz, conform Circularei menționate mai sus, evaluarea procesului de imunizare a avut loc la autoritatea de mediu iar Decizia etapei de încadrare trebuie să includă (pe lângă alte informații) măsuri de atenuare a schimbărilor climatice și / sau de adaptare la acestea. **Solicitantul se va angaja că va implementa în proiectul tehnic (prin Declarația unică) măsurile de atenuare a schimbărilor climatice și / sau de adaptare la acestea, așa cum sunt menționate în Decizia etapei de încadrare.**

În acest caz, la depunerea cererii de finanțare, în secțiunea "Principii orizontale", subsecțiunea "Imunizarea la schimbările climatice" din cererea de finanțare solicitantul va descrie măsurile de atenuare a schimbărilor climatice și / sau de adaptare la acestea așa cum au fost menționate în Decizia etapei de încadrare și vor fi implementate în proiectul tehnic. De asemenea, va menționa și tipul, numărul și data actului de reglementare emis de autoritatea de mediu.

În etapa de contractare, AM va verifica:

- existența mențiunilor din subsecțiunea "Imunizarea la schimbările climatice"
- existența documentului Decizia etapei de încadrare, faptul că acesta este document definitiv și că ședința CAT a avut loc după data de 08.08.2023.

În etapa de implementare, solicitantul va obține Autorizația de construire și va realiza proiectul tehnic, **având grijă ca măsurile de atenuare / adaptare din Decizia etapei de încadrare să fie incluse în proiectul tehnic**. Solicitantul va depune Autorizația de construire și proiectul tehnic (prin intermediul sistemului MySMIS 2021) iar în adresa de înaintare va menționa și secțiunea / secțiunile din proiectul tehnic, în care se regăsesc măsurile de atenuare / adaptare care sunt prezentate în Decizia etapei de încadrare.

În etapa de implementare, AM va verifica:

- existența în proiectul tehnic a măsurilor de atenuare / adaptare menționate în cadrul Deciziei etapei de încadrare.

a.2.2 Decizia etapei de încadrare este **document final** și a fost obținută în urma ședinței CAT care a avut loc **înainte de data de 08.08.2023**, inclusiv această dată. Acest caz constituie o excepție și va fi tratat mai jos, împreună cu situația b., în care solicitantul obține Clasarea notificării.

b. Solicitantul a obținut și a atașat la cererea de finanțare **Clasarea notificării** sau **Decizia etapei de încadrare ca document final**, obținută în urma ședinței CAT care a avut loc **înainte de data de 08.08.2023**, inclusiv această dată. În aceste situații de excepție, evaluarea procesului de imunizare nu se realizează de către autoritatea de mediu. **Solicitantul se va angaja că va implementa în proiectul tehnic (prin Declarația unică) măsurile de atenuare a schimbărilor climatice și / sau de adaptare la acestea, așa cum sunt menționate în Documentația privind imunizarea la schimbările climatice.**

În acest caz, la depunerea cererii de finanțare, în secțiunea "Principii orizontale", subsecțiunea "Imunizarea la schimbările climatice" din cererea de finanțare solicitantul va descrie măsurile de atenuare a schimbărilor climatice și / sau de adaptare la acestea așa cum au fost identificate la faza în care se găsește proiectul (SF / DALI). Măsurile finale privind atenuarea schimbărilor climatice și / sau de adaptare la acestea vor fi cele ce vor fi menționate în **Documentația privind imunizarea la schimbările climatice** și vor fi implementate în proiectul tehnic. De asemenea, va menționa și tipul, numărul și data actului de reglementare emis de autoritatea de mediu

În etapa de contractare, AM va verifica:

- existența mențiunilor din subsecțiunea "Imunizarea la schimbările climatice"
- existența documentului Clasarea Notificării / Decizia etapei de încadrare și faptul ca acesta din urmă a fost obținută în urma ședinței CAT care a avut loc până la data de 08.08.2023 inclusiv.

Solicitantul va realiza un document prin care se va prezenta, pe scurt, analiza efectuată și justificarea propunerii de adoptare, dacă este cazul, de măsuri de atenuare și/sau adaptare, denumit **Documentația privind imunizarea la schimbările climatice**. Acesta va fi depus în etapa de implementare, odată cu proiectul tehnic și trebuie să respecte structura propusă în Anexa B, Secțiunea B2 din [Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027](#). Din această documentație trebuie să reiasă în mod clar **măsurile de atenuare și/sau adaptare rezultate** din procesul de imunizare, și **corelarea cu secțiunile din documentația tehnico-economică** în care acestea se regăsesc.

În cazul în care, **analiza se oprește la etapa I**, trebuie să existe **justificarea pentru neefectuarea analizei din etapa II**, pentru fiecare din cei doi piloni (atenuare și adaptare).

Este obligatoriu ca toate măsurile de atenuare / adaptare cuprinse în Documentația privind imunizarea la schimbările climatice **să se regăsească în proiectul tehnic**.

În etapa de implementare, solicitantul va obține Autorizația de construire și va realiza proiectul tehnic, **având grijă ca măsurile de atenuare / adaptare din Documentația privind imunizarea la schimbările climatice să fie incluse în proiectul tehnic**. Solicitantul va depune Autorizația de construire și proiectul tehnic (prin intermediul sistemului MySMIS 2021) iar în adresa de înaintare va menționa și secțiunea / secțiunile din proiectul tehnic, în care se regăsesc măsurile de atenuare / adaptare care sunt prezentate în Documentația privind imunizarea la schimbările climatice.

În etapa de implementare, AM va verifica:

- existența în proiectul tehnic a măsurilor de atenuare / adaptare menționate în cadrul Documentației privind imunizarea la schimbările climatice.

4.2 Principiul DNSH

Evaluarea principiului DNSH în programele finanțate din Politica de Coeziune se face în mod distinct față de abordarea propusă în planurile finanțate prin Mecanismul de redresare și reziliență (MRR). În cazul Politicii de Coeziune, conform Regulamentului 1060/2021 fiecare stat membru trebuie să stabilească o țintă privind contribuția în domeniul climei atunci când își depune Acordul de parteneriat.

Conform Acordului de Parteneriat privind fondurile europene pentru perioada de programare 2021-2027, între România și Comisia Europeană, programele finanțate prin Politica de Coeziune au făcut obiectul Directivei SEA, astfel încât pentru acestea au fost realizate: o evaluare strategică de mediu și o evaluare DNSH la nivelul acțiunilor prevăzute în cadrul acestor programe. Analiza DNSH pentru PR Nord-Est a fost anexată programului.

Având în vedere că PR Nord-Est este finanțat din Politica de Coeziune, pentru a se asigura că acest program sprijină intervenții care nu prejudiciază în mod semnificativ cele șase obiective de mediu, **în faza de programare, Autoritatea de Management a pregătit documentul specific de evaluare a principiului DNSH în care a demonstrat că investițiile propuse nu provoacă prejudicii semnificative celor șase obiective de mediu.** În acest sens, în cazul „intervențiilor riscante” care ar putea cauza prejudicii oricărui dintre cele șase principii de mediu ale principiului DNSH (de ex. drumuri județene), Autoritatea de Management a introdus în documentul de evaluare DNSH măsurile de atenuare care vor trebui puse în aplicare pentru compensarea acestor prejudicii.

În **faza de implementare a programelor**, Regulamentul (UE) 2021/1060 (RDC) **nu prevede evaluarea conformității cu principiul DNSH a fiecărei operațiuni /proiect**, intervențiile fiind deja evaluate în raport cu principiul DNSH în documentul de evaluare DNSH anexat programului. Cu toate acestea, **autoritățile de management sunt responsabile pentru implementarea principiului DNSH pe toată perioada de programare și de implementare a programului.** Acest lucru este deosebit de relevant pentru acele „intervenții riscante” care ar putea cauza prejudicii oricărui dintre cele șase obiective de mediu ale principiului DNSH. În acest context, conform Regulamentului RDC la articolul 73 alineatul (1) se prevede că, *„Pentru selectarea operațiunilor, autoritatea de management stabilește și aplică criterii și proceduri care sunt nediscriminatorii, transparente, asigură accesibilitatea persoanelor cu dizabilități, asigură egalitatea de gen și ține seama de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, principiul dezvoltării durabile și politica Uniunii în materie de mediu, în conformitate cu articolul 11 și articolul 191 alineatul (1) din TFUE”*, iar la alineatul (2) literele (c) și (g) se prevede că, la selectarea operațiunilor, autoritățile de management *„se asigură că operațiunile selectate prezintă cel mai bun raport între quantumul sprijinului, activitățile desfășurate și îndeplinirea obiectivelor” și „se asigură că operațiunile selectate intră în domeniul de aplicare al fondului în cauză și sunt atribuite unui tip de intervenție”*, respectiv, printre alte responsabilități.

De asemenea, conform notei explicative a Comisiei EGESIF_21-0025-00 27/09/2021, „Pentru respectarea prevederilor art. 9 din RDC, respectiv faptul că obiectivele

Fondurilor vor fi urmărite în conformitate cu principiul DNSH, Statele Membre sunt responsabile cu implementarea acestui principiu pe toată perioada de programare. Nu este impusă nici o obligație în Regulamentele Politicii de Coeziune care să solicite o evaluare a conformității fiecărei operațiuni în parte cu principiul DNSH în sine, ci mai degrabă ca operațiunile respective să se încadreze în tipurile de acțiuni din cadrul programelor care au fost evaluate ca fiind conforme principiului DNSH” (*“To respect the provisions of Article 9 CPR, namely that the objectives of the Funds shall be pursued in line with the DNSH principle, Member States are responsible for the implementation of this principle throughout the programming period. No obligation is laid down in the cohesion policy Regulations requiring a case by case assessment of compliance of each operation with the DNSH principle per se, but rather that operations fall within the types of actions which have been assessed as DNSH compliant within the programmes”*). În practică, operațiunile trebuie să se încadreze în definiția tipurilor de intervenții, care au fost deja evaluate în raport cu principiul DNSH.

În acest context, **Autoritatea de Management trebuie să încorporeze principiul DNSH în criteriile de eligibilitate sau selecție**, acolo unde este necesar, **reflectând elementele utilizate pentru definirea intervențiilor programului și pentru justificarea conformității acestora cu cele șase obiective de mediu.**

Tipurile de acțiuni propuse în cadrul proiectelor nu prejudiciază în mod semnificativ mediul, cu condiția ca, în implementarea acestora, solicitanții de finanțare să respecte condițiile și recomandările specifice menționate în Evaluarea Strategică de Mediu (SEA) și în Evaluarea DNSH la nivelul PR Nord-Est 2021-2027.

5. APLICAREA PRINCIPIULUI DNSH, INCLUSIV ASIGURAREA IMUNIZĂRII INFRASTRUCTURII LA SCHIMBĂRILE CLIMATICE ÎN ETAPELE DE EVALUARE ȘI SELECȚIE, RESPECTIV CONTRACTARE A PROIECTELOR

În pregătirea proiectelor de investiții pentru infrastructurile cu o durată de viață preconizată de cel puțin cinci ani, solicitanții vor demonstra imunizarea infrastructurii la schimbările climatice urmând îndrumările stipulate în **Secțiunile 3.1. și 4.1** din prezentul document. Solicitanții vor prezenta în secțiunea dedicată din cererea de finanțare măsurile de atenuare și adaptare la schimbările climatice rezultate din analiză.

Având în vedere faptul că primele două obiective de mediu ale analizei DNSH, respectiv atenuarea și adaptarea la schimbările climatice constituie cei doi piloni ai procesului de imunizare la schimbările climatice, așa cum este descris în Comunicarea Comisiei privind *Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027*, **condițiile generale și specifice rezultate din analiza imunizării infrastructurii la schimbările climatice sunt acoperitoare inclusiv pentru respectarea principiului DNSH pentru aceste obiective.**

În pregătirea cererilor de finanțare, la depunerea proiectelor, pe parcursul procesului de evaluare, selecție și contractare, precum și pe întreaga durată de implementare, **solicitanții de finanțare au obligația de a respecta legislația în vigoare la nivel național și european, inclusiv având în vedere modificările**

intervenite pe parcursul procesului de evaluare sau contractare a proiectelor, modificări intervenite ulterior lansării ghidurilor de finanțare.

Solicitantul are obligația de a respecta prevederile Legii nr. 292/2018³ privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului și ale Ordinului nr. 269/2020 privind aprobarea ghidului general aplicabil etapelor procedurii de evaluare a impactului asupra mediului. În urma parcurgerii procedurii de reglementare solicitantul va obține **actul de reglementare** (*Decizia etapei de încadrare a proiectului în procedura de evaluare a impactului asupra mediului, sau Clasarea notificării*). Solicitantul trebuie să depună unul din cele două documente până la termenul indicat în ghidul specific.

Cinci din cele 6 obiective de mediu, ("Atenuarea schimbărilor climatice", „Adaptarea la schimbările climatice”, „Utilizarea durabilă și protecția resurselor de apă și a celor marine”, „Prevenirea și controlul poluării” și „Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor”) **se vor evalua în cadrul procedurii de reglementare din punct de vedere a protecției mediului** în conformitate cu Legea nr 292/2018. Concluziile care stau la baza deciziilor autorității de mediu cât și măsurile se regăsesc în actul de reglementare.

În ce privește obiectivul de mediu “Tranziția către o economie circulară”, acesta este doar parțial acoperit de documentul emis de Agenția pentru Protecția Mediului, în urma evaluării impactului proiectului asupra mediului.

Aplicarea principiului DNSH în cazul cererilor de finanțare la care se atașează documentația tehnică la faza SF / DALI:

a. Solicitantul obține de la autoritatea de mediu documentul de reglementare Decizia etapei de încadrare, ca document intermediar (proiectul se supune evaluării).

În acest caz, la depunerea cererii de finanțare, solicitantul **se va angaja că va finaliza procesul (prin Declarația unică)** și va obține documentul final de la autoritatea de mediu (acordul de mediu). De asemenea, în secțiunea "Principii orizontale", subsecțiunea "Principiul DNSH" din cererea de finanțare solicitantul va descrie modul în care asigură respectarea principiului DNSH (**evitarea prejudicierii în mod semnificativ a celor 6 obiective de mediu**), atât înainte de depunerea cererii de finanțare, cât și după depunerea acesteia. Pentru a asigura respectarea obiectivului de mediu "Tranziția către o economie circulară", solicitantul se va angaja că va impune operatorului/ operatorilor economici care va / vor executa lucrări finanțate prin proiect, reciclarea/ reutilizarea deșeurilor ce vor rezulta din activitatea operatorului pe proiect (cu excepția materialelor naturale menționate în categoria 17 05 04 din lista europeană a deșeurilor stabilită prin Decizia 2000/532/CE) fie direct de acesta, fie de un alt operator economic, pe bază de contract.

În etapa de contractare, AM va verifica:

³ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/208590>

- existența în cadrul subsecțiunii "Principiul DNSH" a descrierii privind respectarea principiului DNSH și a angajamentului pentru respectarea obiectivului de mediu "Tranziția către o economie circulară"

- existența documentului Decizia etapei de încadrare și faptul că acesta prevede continuarea procesului de evaluare a impactului asupra mediului.

În etapa de implementare, solicitantul va obține Acordul de mediu, Autorizația de construire. Solicitantul va depune Autorizația de construire și proiectul tehnic (prin intermediul sistemului MySMIS 2021) iar în adresa de înaintare va menționa și un link pentru o adresă unde va putea fi găsit Acordul de mediu, dacă acesta nu este disponibil pe pagina de internet a Agenției pentru Protecția Mediului.

În etapa de implementare, AM va verifica:

- existența Acordului de mediu.

- existența în cadrul contractului / contractelor de lucrări a clauzei pentru respectarea obiectivului de mediu "Tranziția către o economie circulară".

b. Solicitantul obține de la autoritatea de mediu documentul de reglementare Decizia etapei de încadrare ca document final sau Clasarea notificării.

În acest caz, în secțiunea "Principii orizontale", subsecțiunea "Principiul DNSH" din cererea de finanțare solicitantul va descrie modul în care asigură respectarea principiului DNSH (**evitarea prejudicierii în mod semnificativ a celor 6 obiective de mediu**), atât înainte de depunerea cererii de finanțare, cât și după depunerea acesteia. Pentru a asigura respectarea obiectivului de mediu "Tranziția către o economie circulară", solicitantul se va angaja că va impune operatorului/ operatorilor economici care va / vor executa lucrări finanțate prin proiect, reciclarea/ reutilizarea a cel puțin 70 % (în greutate) din deșeurile nepericuloase ce vor rezulta din activitatea operatorului pe proiect (cu excepția materialelor naturale menționate în categoria 17 05 04 din lista europeană a deșeurilor stabilită prin Decizia 2000/532/CE) fie direct de acesta, fie de un alt operator economic, pe bază de contract.

În etapa de contractare, AM va verifica:

- existența în cadrul subsecțiunii "Principiul DNSH" a descrierii privind respectarea principiului DNSH și a angajamentului pentru respectarea obiectivului de mediu "Tranziția către o economie circulară"

- existența unuia din documentele Clasarea notificării sau Decizia etapei de încadrare și faptul că acesta este document final.

În etapa de implementare, AM va verifica:

- existența în cadrul contractului / contractelor de lucrări a clauzei pentru respectarea obiectivului de mediu "Tranziția către o economie circulară".